

بررسی برخی عوامل موثر بر عملکرد تولیدمثل در گاوهای هلشتاین استان خراسان رضوی

حامد کرمانی موخر^۱، سعید زین الدینی^۲، آرمین توحیدی^۳، سمیرا حسن پور باشی^۴

دانشجوی دکتری گروه علوم دامی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، کرج^۱

استادیار و دانشیار گروه علوم دامی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، کرج^{۲،۳}

دانشجوی کارشناسی ارشد گروه علوم دامی دانشگاه فردوسی مشهد^۴

نویسنده مسئول: حامد کرمانی، ایمیل: kermani_hamed@ut.ac.ir

چکیده

مطالعه حاضر با هدف تعیین عملکرد تولیدمثلی (فاصله زایش، تعداد روز باز و فاصله زایش تا اولین تلقیح) و برخی عوامل موثر بر این صفات در گاوهای هلشتاین استان خراسان رضوی انجام شد. ۳۲۶۷۳ رکورد تولیدمثلی شامل فاصله دو زایش، تعداد روزهای باز و فاصله زایش تا اولین تلقیح، از ۸۲۱۱ رأس گاو ماده بین سال های ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۰ از ۱۰ گله بزرگ این استان جمع آوری و با نرم افزار SAS آنالیز شد. میانگین و انحراف معیار فاصله زایش، تعداد روز باز و فاصله زایش تا اولین تلقیح به ترتیب $58/40 \pm 396/50$ ، $60/20 \pm 121/60$ و $32/80 \pm 91/50$ روز برآورد گردید. نتایج این مطالعه نشان داد که اثر گله، دوره شیردهی و مقدار تولید شیر بر عملکرد تولید مثلی معنی دار بود ($p < 0.05$). تولید شیر از سال ۱۳۸۱ تا سال ۱۳۹۰ روند افزایشی نشان داد و با افزایش تولید شیر، عملکرد تولید مثلی کاهش یافت. بیشترین تولید شیر، فاصله زایش، تعداد روز باز و فاصله زایش تا اولین تلقیح مربوط به دوره چهارم شیردهی بود، در حالی که بهترین عملکرد تولید مثلی در دوره سوم شیردهی مشاهده شد. نتایج اثر گله بر صفات تولید مثلی نیز نشان داد که در برخی از گله ها با وجود تولید شیر بالا، عملکرد صفات تولید مثلی نیز در حد مطلوب بود که علت این موضوع احتمالا شرایط مدیریتی بهتر در این گله ها است. واژه های کلیدی: استان خراسان رضوی - گاو هلشتاین - عملکرد تولید مثل.

مقدمه

درواحدهای گاوداری، عملکرد تولیدمثل یک عامل اساسی در تولید اقتصادی شیر میباشد. در حقیقت تولید شیر یک صفت ثانویه جنسی بوده و به تولیدمثل بستگی دارد. بهبود ژنتیکی گله نیز به وجود تلیسه کافی برای جانشین کردن با گاوهای حذفی بستگی داشته، لذا عملکرد مناسب تولیدمثل برای تولید تلیسه کافی هم تاثیر قابل ملاحظه ای بر آن دارد (۳). با توجه به وجود ارتباط بین شرایط فیزیولوژیک دام، محیط و مدیریت در گله های گاو شیری، با ارزیابی عملکرد تولیدمثل و عوامل مؤثر بر آن زمینه ای فراهم میشود تا عواملی که در کم باروری و ناباروری گله مؤثر هستند شناسایی شوند. از عوامل مؤثر بر عملکرد تولیدمثل میتوان به فصل زایش، دوره شیردهی، مقدار تولید شیر و جنس گوساله متولد شده اشاره نمود (۶). در بررسیهای صورتگرفته، میانگین فاصله زایش و تعداد روزهای باز گاوهای هلشتاین در شرایط ایران به ترتیب ۴۳۰/۹ و ۱۲۵/۸ روز گزارش شده است (۶). همچنین در این زمینه در گاوهای هلشتاین استان تهران، میانگین فاصله زایش و تعداد روز های باز به ترتیب ۳۹۷/۵ و ۱۲۲/۱ روز بوده است (۴) ولی تاکنون در این زمینه در گاو های هلشتاین استان خراسان رضوی گزارش مستندی وجود ندارد. لذا این تحقیق با هدف تعیین میانگین صفات تولیدمثل (فاصله زایش، تعداد روز باز، فاصله زایش تا اولین تلقیح و فاصله اولین تلقیح تا آبستنی) گاوهای هلشتاین استان خراسان رضوی از ۱۰ گله بزرگ این استان (نزدیک به ۱۰۰۰ رأس) و بررسی الگوی تغییرات آنها بین سال های ۸۱ تا ۹۰ انجام شد. در این تحقیق همچنین اثر دوره شیردهی و مقدار تولید شیر بر روی صفات تولید مثلی بررسی شده است.

مواد و روش ها